

УДК 613.6:616.314.18-002

О. М. Бойченко

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

**НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИСОКОЇ
ЧАСТОТИ ЗАХВОРЮВАНОСТІ
НА ПАРОДОНТИТ СЕРЕД ЖІНОК-
ПРОВІДНИКІВ ПАСАЖИРСЬКОГО
СПОЛУЧЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ДИСТАНЦІЇ
ШЛЯХУ ПІВДЕННОЇ ЗАЛІЗНИЦІ**

В роботі представлені дані клінічних та інструментальних досліджень стоматологічного статусу жінок-провідників пасажирського сполучення залізничного транспорту Полтавської дистанції шляху «Південна залізниця» на предмет виявлення захворювання на пародонтит. Дослідження проведено на базі поліклінічного відділення ДЗ «Відділкова клінічна лікарня ст. Полтава» СТГО «Південна залізниця» в період січень – грудень 2011 р. При вивченні умов та характеру праці жінок-провідників пасажирського сполучення залізничного транспорту Полтавської дистанції шляху Укрзалізниці нами виділені основні шкідливі чинники - шум, вібрація, вплив електромагнітного поля промислової частоти, несприятливий мікроклімат тимчасових робочих місць, висока нервово-емоційна напруженість праці, стресові ситуації, висока тривала концентрація уваги, зсув біологічних ритмів, що викликає появу хроноадаптивних механізмів (у провідників дальнього сполучення), нерациональне харчування. Статистично підтверджено, що тривала дія (більше 10 років) вказаного комплексу чинників призводить до розвитку патологічних станів та росту захворюваності на пародонтит у вказаній категорії працівників.

Ключові слова: пародонтит, жінки-провідники залізниці, умови праці.

О. Н. Бойченко

ВГУЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

**НАУЧНОЕ ОБОСНОВАНИЕ ВЫСОКОЙ
ЧАСТОТЫ ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ
ПАРОДОНТИТОМ СРЕДИ
ЖЕНЩИН-ПРОВИДНИКОВ ПАСАЖИРСКОГО
СООБЩЕНИЯ ПОЛТАВСКОЙ ДИСТАНЦИИ
ПУТИ ЮЖНОЙ ЖЕЛЕЗНОЙ ДОРОГИ**

В работе представлены данные клинических и инструментальных исследований стоматологического статуса женщин-проводников пассажирского сообщения железнодорожного транспорта Полтавской дистанции пути ЮЖД на предмет выявления заболевания пародонтитом. Исследование проведено на базе поликлинического отделения ГУ «Отделенческая клиническая больница ст. Полтава» СТГО «Южная железная дорога» в период январь – декабрь 2011 г. Всего в исследование были включены 90 человек. Контрольную группу (близкую по возрасту и стажу работы) составили работники станции Полтава СТГО «Южная железная дорога» в количестве 50 человек. При изучении условий и характера труда женщин-проводников пассажирского сообщения железнодорожного транспорта Полтавской дистанции пути выделены основные вредные факторы - шум, вибрация, влияние электромагнитного поля промышленной частоты, неблагоприятный микроклимат рабочих мест, высокое нервно-эмоциональное напряжение труда, стрессовые ситуации, высокая длительная концентрация внимания, сдвиг биологических ритмов, что вызывает появление хроноадаптивных механизмов (преимущественно у провод-

ников дальнего сообщения), нерациональное питание. Статистически подтверждено, что длительное действие (более 10 лет) указанного комплекса факторов приводит к развитию патологических состояний и росту заболеваемости пародонтитом у данной категории работающих.

Ключевые слова: пародонтит, женщины-проводники железной дороги, условия труда.

O. N. Boychenko

Ukrainian Medical Stomatological Academy

**SCIENTIFIC JUSTIFICATION FOR HIGH
INCIDENCE RATE OF PERIODONTITIS
IN FEMALE TRAIN ATTENDANTS OF POLTAVA
RAILWAY LINES**

This paper presents the findings of clinical and instrumental investigations referring the oral status in female train attendants of Poltava branch line (Ukrzaliznytsia). The investigations were aimed to detect the incidence rate for periodontitis in the above-mentioned patients and were carried out at the out-patient department of Poltava railway station hospital for the January – February 2011. The thorough study of working conditions and the nature of work allowed us to determine the principle detrimental factors as following: noise, vibration, effect of an electromagnetic field of commercial frequency, unfavorable microclimate at workplace, stress, considerable duration of focusing attention, shifts of biorhythms resulting in the development of chrono-adaptive mechanisms (mainly in long-distance train attendants), and unhealthy diet. It was proven statistically the long-term (more than 10 years) effects produced by the above-mentioned complex of factors led to the occurrence of pathological conditions and to the increasing in incidence rate for periodontosis in this group of patients.

Key words: periodontal disease, female conductors railway conditions.

Залізничний транспорт відіграє ключову роль в економічному потенціалі України. Переміщення пасажирських потоків, сировини, товарів масового споживання та палива – це прерогатива залізничного транспорту [1, 2]. Виробнича ефективність та якість праці на залізничному транспорті залежить від стану та показників здоров'я працівників. З більш ніж 2300 залізничних професій близько 30 % належать до категорії несприятливих – пов'язаних з дією на організм 2-3 і більше виробничих чинників [3, 4]. Довготривала дія несприятливих чинників на організм працівників погіршує стан здоров'я та призводить до виникнення різноманітних захворювань, негативно впливає на виконання робітниками службових обов'язків, знижує безпеку руху поїздів [4]. Тому основна увага при вивченні умов праці та стану здоров'я працівників на залізничному транспорті приділялась професіям, що безпосередньо забезпечують безпеку руху потягів та безпеку пасажирів, і, в першу чергу, членам локомотивних бригад та провідників пасажирського сполучення. Серед професій рухомого складу пасажирського залізничного транспорту провідники складають найбільш чисельну групу, але умови їх праці та стан здоров'я залишаються недостатньо вивченими [4]. Дані офіційної медичної статистики останніх 10 років свідчать, що поширеність стоматологічної пато-

логії серед працівників залізниці продовжує залишатися високою, має тенденцію до зростання.

У структурі стоматологічних захворювань хвороби пародонта займають одне з провідних місць і по соціально-економічній значущості належать до найбільш актуальних проблем стоматології. Хронічний пародонтит - найпоширеніший вид патології пародонта, особливо у зрілому та похилому віці людини [6,7,8,9]. Це диктує необхідність пошуку оптимальних шляхів профілактики та лікування з урахуванням патогенетичних механізмів [7,10]. Установлений тісний зв'язок патології пародонта з тривалим впливом несприятливих та шкідливих виробничих чинників [11, 12].

Мета роботи. Вивчити поширеність та частоту захворюваності на пародонтит серед жінок-провідників пасажирського сполучення залізничного транспорту Полтавської дистанції шляху.

Матеріали та методи. Для вирішення завдання

виконані клінічні та інструментальні дослідження стоматологічного статусу жінок-провідників пасажирського сполучення залізничного транспорту Полтавської дистанції шляху «Південна залізниця» на предмет виявлення захворювання на пародонтит. Дослідження проведено на базі поліклінічного відділення ДЗ «Відділкова клінічна лікарня ст. Полтава» СТГО «Південна залізниця» в період січень – грудень 2011 р. під час проходження персоналом щорічних обов'язкових профілактичних медичних оглядів. Обстеженню підлягали всі провідники, але в дослідження включені були лише жінки-провідники, що мали стаж роботи за професією більше 10 років віком 40 – 55 років. Всього в дослідження були включені 90 осіб. Контрольну групу (близьку за віком та стажем роботи) склали працівники станції Полтава СТГО «Південна залізниця» в кількості 50 осіб.

Таблиця 1

Гігієнічна оцінка умов праці провідників пасажирського сполучення Укрзалізниці за ступенем шкідливості та небезпечності

Чинники	Клас умов праці							
	Оптимальний	Допустимий	Шкідливий			Небезпечний		
	1	2	3.1	3.2	3.3	3.4	5	
Електричне поле		+						
Магнітне поле		+						
Шум			+	+***				
Вібрація загальна		+						
Мікроклімат		+		+***				
Освітлення		+		+***				
Важкість праці			+					
Напруженість праці			+	**				
Загальна оцінка				+	**			

Примітка: * - стосується провідників ближнього сполучення;
** - стосується провідників дальнього сполучення;
*** - на місяць тимчасового перебування.

Таблиця 2

Результати дослідження пародонтального стоматологічного статусу провідників пасажирського сполучення залізничного транспорту

Групи спостереження	1-а група	2-а група	3-а група	4-а група
Контрольна група (n = 50)	24 (48 %)	13 (26 %)	9 (18 %)	4 (8 %)
Провідники пасажирського сполучення, жінки (n = 90)	41 (45,6 %)	30 (22,2%)	19 (21,1 %)	10 (11,1 %)

Примітка: - перша група «здорові» (інтактний пародонт);
- друга група – генералізований пародонтит початковий - I, I ступеню;
- третя група - генералізований пародонтит I-II, II ступеню;
- четверта група - генералізований пародонтит II-III, III ступеню.

Було проведено комплексне стоматологічне обстеження за традиційною схемою, що включає збір анамнезу, основні клінічні методи і визначення індексу гігієни порожнини рота (ОHI-S) за методом J.C. Green, J.R. Vermillion (1964), індексу гінгівіту - PMA (С. Parma, 1960), пародонтального індексу - Pi (A. Russel, 1956) та індексу кровоточивості ясеневі борозни (SBI) по Н.Р. Muhelmann в модифікації I. Cowell (1975). Для кількісної оцінки стану пародонту використовували комунальний пародонтальний індекс CPI BOO3 (1997). Рентгенологічне обстеження кісткової тканини щелеп призначалося для верифікації діагнозу «пародонтит» та уточнення

ступеню тяжкості перебігу.

Оглядовий знімок (ортопантограму) виконували (вибірково) для загальної оцінки стану зубів та кісткової тканини щелеп. Більш детально стан кістки навколо зубів оцінювали на прицільних рентгенограмах (за потребою). Отримані дані занесли в спеціальну пародонтальну карту. Всі обстежені, хто потребував пародонтологічного лікування отримували відповідне направлення.

Результати дослідження та їх обговорення. При вивченні умов та характеру праці жінок-провідників пасажирського сполучення залізничного

транспорту Полтавської дистанції шляху Укрзалізниця нами виділені основні шкідливі чинники - шум, вібрація, вплив електромагнітного поля промислової частоти, несприятливий мікроклімат тимчасових робочих місць, висока нервово-емоційна напруженість праці, стресові ситуації, висока тривала концентрація уваги, зсув біологічних ритмів, що викликає появу хроноадаптивних механізмів (у провідників дальнього сполучення), нерациональне харчування. Тривала дія (більше 10 років) вказаного комплексу чинників призводить до розвитку патологічних станів та росту захворюваності на пародонтит у вказаній категорії працівників.

На підґрунті вищезазначених в табл. 1 ознак та користуючись «Гігієнічною класифікацією праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» можна оцінити даний чинник як «шкідливий (3.2)» для провідників ближнього сполучення, та як «шкідливий (3.3)» для провідників дальнього сполучення.

Всі хворі, які за даними обстеження потребували лікування, були направлені до лікаря-стоматолога відомчого лікувального закладу для проведення відповідного комплексного лікування захворювань пародонту.

Отримані нами дані (табл. 2) свідчать про суттєве перевищення частоти та тяжкості перебігу пародонтиту у досліджуваного контингенту.

Висновок. Високу частоту поширеності пародонтиту у жінок-провідників пасажирських вагонів залізничного транспорту можна пояснити наявністю в роботі шкідливих чинників, що мають причинно-наслідковий патогенетичний зв'язок з виникненням та прогресуванням пародонтиту: шум, вібрація, вплив електромагнітного поля промислової частоти, висока нервово-емоційна напруженість праці, стресові ситуації, висока тривала концентрація уваги, зсув біологічних ритмів, що викликає появу хроноадаптивних механізмів (у провідників дальнього сполучення), нерациональне харчування.

Список літератури

1. **Гоженко А. И.** Профессиональная обусловленность формирования психофизиологических особенностей у работников транспорта / А. И. Гоженко, В. А. Лисобей, Э. М. Псыдло // Актуальные проблемы транспортной медицины. -2008. - №3 (13). -С. 8-14.
2. **Тубольцев О. М.** Медицинская экспертиза и профессиональная надежность на железнодорожном транспорте// О. М. Тубольцев, М. А. Артемюк [и др.] // Медиц. тр-ту України. -2002. - № 4. - С. 4-5.
3. **Пономаренко А. Н.** Факторы формирования хронических заболеваний у железнодорожников / А. Н. Пономаренко, В. А. Лисобей // Актуальные проблемы транспортной медицины. - 2010. - № 2 (20). - С. 10-15.
4. **Шафран Л. М.** Управление профессиональным здоровьем в проблеме устойчивого развития транспортной отрасли / Л. М. Шафран, Д.П. Тимошина // Медицина транспорта Украины. -2005. - №1. -С. 36-42.
5. **Савченко Е. А.** Методические подходы к формированию модели социально-экологического мониторинга производственной среды на предприятиях ОАО «Российские железные дороги» / Е. А. Савченко, Е. П. Шавров. // Научные проблемы транспорта Сибири и Дальнего Востока. - 2009. - № 2. - С. 92-94.
6. **Данилевский Н. Ф.** Заболевания пародонта / Н. Ф. Данилевский, А. В. Борисенко. - Киев: Здоровье, 2000. - 464 с.
7. **Заболотный Т. Д.** Генерализованный пародонтит / Заболотный Т. Д. - Львів: «ГалДент», 2011. - 240 с.
8. **Косенко К. Н.** Изменение показателей перекисного окис-

ления липидов и антиоксидантной системы в ротовой жидкости больных пародонтитом под влиянием комплексного использования электрофоретической зубной щетки и зубной пасты, содержащей "Пелодэкс" / К. Н. Косенко, Н. А. Бас, Л. С. Кравченко // Вісник стоматології. - 2005. - № 2. - С. 32-37.

9. **Чумакова Ю. Г.** Патогенетичне обґрунтування методів комплексного лікування генералізованого пародонтиту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеню доктора мед. наук : спец. 14.01.22 - «Стоматологія» / Ю.Г.Чумакова. - Одеса. - 2008. - 38 с.

10. **Долова А. И.** Применение антиоксиданта мексидола в комплексном лечении хронического генерализованного пародонтита у пациентов, страдающих наркотической зависимостью от опиатов (экспериментально-клиническое исследование): автореф. дис. на соискание научн. степени кандидата мед. наук : спец. 14.00.21 - «Стоматология» / А. И. Долова. - Москва. - 2006. - 17 с.

11. **Блинов С. В.** Совершенствование стоматологической помощи работникам железнодорожного транспорта на основе углубленного анализа заболеваемости: автореф. дис. на соискание научн. степени канд. мед. наук: спец. 14.00.21 «Стоматология»- Самара, 2008. - 18 с.

12. **Кундиев Ю. И.** Медицина труда - пятидесятилетний опыт / Ю.И. Кундиев. - К.: Авиценна, 2002. - 672 с.

Надійшла 23.10.12

576.3/7.003.121+616-036.8+612.223.12:616-008+616.314.17-008.1

О. В. Деньга, д. мед. н., Ю. Г. Чумакова, д. мед. н., А. А. Вишневская

ГУ «Институт стоматологии НАМН Украины»

ЦИТОМОРФОМЕТРИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ОЗОНОТЕРАПИИ В КОМПЛЕКСНОМ ЛЕЧЕНИИ БОЛЬНЫХ ГЕНЕРАЛИЗОВАННЫМ ПАРОДОНТИТОМ

Изучали эффективность озонотерапии в комплексном лечении больных генерализованным пародонтитом по результатам цитоморфометрии мазков-отпечатков из пародонтального кармана. Оценивали также исходный цитоморфометрический статус пациентов курильщиков и некурящих.

Установлена большая отягощенность воспалительного процесса у курильщиков по сравнению с некурящими. Курение приводит также к снижению эффективности лечения заболеваний пародонта. Озонотерапия в комплексном лечении генерализованного пародонтита на ранних стадиях, как у курящих, так и у некурящих пациентов повышает эффективность лечения.

Ключевые слова: генерализованный пародонтит, озонотерапия, курение, цитоморфометрический метод.

О. В. Деньга, Ю. Г. Чумакова, Г. О. Вишневська

ДУ «Інститут стоматології НАМН України»

ЦИТОМОРФОМЕТРИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ОЗОНОТЕРАПІЇ В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ НА ГЕНЕРАЛІЗОВАНИЙ ПАРОДОНТИТ

Вивчали ефективність озонотерапії в комплексному лікуванні хворих на генералізований пародонтит за результатами цитоморфометрії мазків-відбитків з пародонтально-

© Чумакова Ю. Г., Вишневская А. А., 2012.